

SOPU (Ydinvoimalaitosprojekti ja sopimussuhteet)  
FinNuclear ry

**SOPIMUS JA SOPIMUSOIKEUDELLINEN KOR-  
VAUSVASTUU**

Tiistai 2.10.2012 klo 12.15-16.30

Technopolis (Ruoholahti 1), Energiakuja 3, Helsinki

**SOPIMUSOIKEUDELLINEN  
KORVAUSVASTUU**

Professori

Ari Saarnilehto

Turun yliopisto

## VAHINKOJEN KORVAAMINEN

Vahinko: Ulkoisen seikan aiheuttama odottamaton muutos, joka koetaan haitallisena

Kompensaatio monelta taholta

Esimerkkinä henkilövahinko

sairaanhoidopalvelut

sairausvakuutus

työtapaturman korvaaminen

ammattitauti

liikennevahinko

työkyvyttömyys - eläkkeet

vapaaehtoiset vakuutukset

# VAHINGONKORVAUSOIKEUS

Sääntelemättömiä kysymyksiä  
Avoimia normeja

## Lähtökohta

Jokainen kärsii oman vahinkonsa, ellei  
ole korvausperustetta

## Pääjako

Sopimuksenulkoisen vastuu

Vahingonkorvauslaki

Sopimusoikeudellinen korvausvastuu

Ei yleisiä säännöksiä

## PÄÄJÄRJESTELMIEN EROT

Varallisuusvahingon korvaaminen

Todistustaakka tuottamuksesta

Isännänvastuun ulottuvuus

Työntekijän asema

Itsenäisen täytöntöönpanoapulaisten  
asema

Vanhentumisajan alkaminen

Muut pienemmät erot

Meillä:

sopimusoikeudellinen vastuu yleensä  
edullisempi vahingon kärsijälle

Vrt. USA: rangaistusluonteinen kor-  
vausvastuu

## KYSYMYKSET:

Kuka korvaa?

Kenelle korvataan?

Sopimuskumppanille

Sille, keneen vahinko välittömästi kohdistuu

Omaisten kärsimys

Mitkä haitat korvataan?

Täyden korvauksen periaate

Henkilövahinko

Esinevahinko

Puhdas varallisuusvahinko

Paljonko maksetaan?

Kärsimyksen hinta

Raiskauksen uhri

Hiihtoliiton johtajan maine

KUKA KORVAA eli

MIKÄ AIHEUTTAA VASTUUN?

Sopimusoikeudellinen korvausvastuu

Sopimuksen rikkominen

Eräät sopimuksen rikkomista muistuttavat tilanteet

## Sopimuksenulkoinen vastuu

Tuottamus (VahL)

Tahallisuus

Tuottamus

Presumoitu tuottamus

Vaarallinen toiminta sinänsä

Ankara vastuu (Ydinvastuu)

Laki / käytäntö

Toisen henkilön tuottamus

Työnantajan vastuu

Useat syyt yhdessä

Esim. potilasvahinkoL ja VahL

## MITÄ NÄYTETTÄVÄ KORVAUKSEN SAAMISEKSI

- Korvausvastuun peruste
  - Tuottamus
  - Sopimusrikkomus
- Vahingon syntyminen
- Syy-yhteys perusteen ja vahingon välillä
- Vahingon määrä

### Korvausvelvollinen näyttää:

- Vastuusta vapauttavat seikat
  - sopimusvastuussa tuottamuk-  
sen puuttuminen



# KEINOJA VARMISTAA KORVAUKSEN MAKSA- MINEN

- Perintä
- Vakuutus
  - Liikenne
  - Sairaanhoido
- Valtion ensisijainen vastuu
- Muut kompensatiojärjestelmät

## VASTUU SOPIMUSKUMPPANILLE

(Sopimusoikeudellinen korvausvastuu)

Peruste: Sopimuksen rikkominen

Viivästys

Virhe

Oikeudellinen virhe (patentti)

Sovittu korvaus

Sopimussakko

Vastuunrajoitukset

Vastuun vyörytys

**SOPIMUKSEN OSAPUOLI VASTAA VIRHEESTÄ**

Yritys vai työntekijä

Omat salassapitosopimukset!!!

## TÄYTÄNTÖÖNPANOAPULAISEN VASTUU

Vastuuta ei ole, jos vain auttaa työnantajaa tämän sopimusvelvoitteen täyttämässä

KKO 1992:165 ja 166

KKO 1994:5

## KKO 1994:5

Työntekijä oli tuomittu rangaistukseen tuottamuksellisesta tulipalon aiheuttamisesta sen johdosta, että hän suorittaessaan työnantajansa puolesta katon korjaustöitä kaasuliekillä oli varomattomuudellaan aiheuttanut tulipalon työn tilaajan rakennuksessa. Tilaajan vahingonkorvausvaatimus hylättiin,

- työnantajaa vastaan, koska tilaaja oli laiminlyönyt sopimuksen mukaisen velvollisuutensa palovakuuttaa työn kohteen, ks. KKO 1982 II 139;

- työntekijää vastaan, koska hänen tuotamuksensa oli ilmennyt vain hänen työnantajansa sopimusvelvoitteen täyttämässä eikä teon rangaistavuus ollut tuottamuksen ohella itsenäinen korvausperuste.

## KKO 1992:165

Lahjanantaja oli antanut pankin notariaattiosastolle toimeksi laatia lahjakirjan, jonka perusteella lahjansaajan puolisoilla ei olisi avio-oikeutta lahjoitettavaan omaisuuteen. Notariaattiosaston lakimies oli laatinut lahjakirjan ilman avio-oikeuden poissulkevaa ehtoa seurauksin, että lahjansaaja oli sen vuoksi joutunut maksamaan tasinkoa puolisolleen myös lahjoitetun omaisuuden arvon perusteella.

Lahjansaajan lakimieheen kohdistama vahingonkorvausvaatimus hylättiin, koska hän pankin työntekijänä ei ollut lahjansaajalle vastuussa pankin saaman toimeksiannon virheellisestä täyttämisestä aiheutuneesta vahingosta. Lakimies ei ollut korvausvastuussa lahjansaajalle myöskään vahingonkorvauslain nojalla, koska hänen virheensä oli tapahtunut vain pankin sopimusvelvoitteen täyttämässä.

Jos toimintaa ei voida katsoa työnantajan sopimusvelvoitteen täyttämiseksi, työntekijällä oma vastuu tuottamuksen perusteella (VahL).

- Varastaa työmaalta

Virkamiestä koskevat samat säännöt kuin työntekijää, samoin julkisyhteisöä samat säännöt kuin työnantajaa.

## TYÖNTEKIJÄN VASTUUN PÄÄSÄÄNTÖ (VahL)

Työntekijä vastaa kohtuullisella määrällä työssä virheellään tai laiminlyönnillään aiheuttamastaan vahingosta.

Jos tuottamus on vain lievää: ei korvausvastuuta.

Jos työntekijä aiheuttaa vahingon tahallaan, täysi korvaus on lähtökohta.

## USEITA KORVAUSVELVOLLISIA

### Yhteisvastuu; pääsääntö

VahL 6:2: Milloin vahinko on kahden tai useamman aiheuttama taikka he muuten ovat velvolliset korvaamaan saman vahingon, vastaavat he yhteisvastuullisesti. Se, jota ei ole tuomittu maksamaan täyttä korvausta, vastaa kuitenkin vain tuomitusta määrästä - -

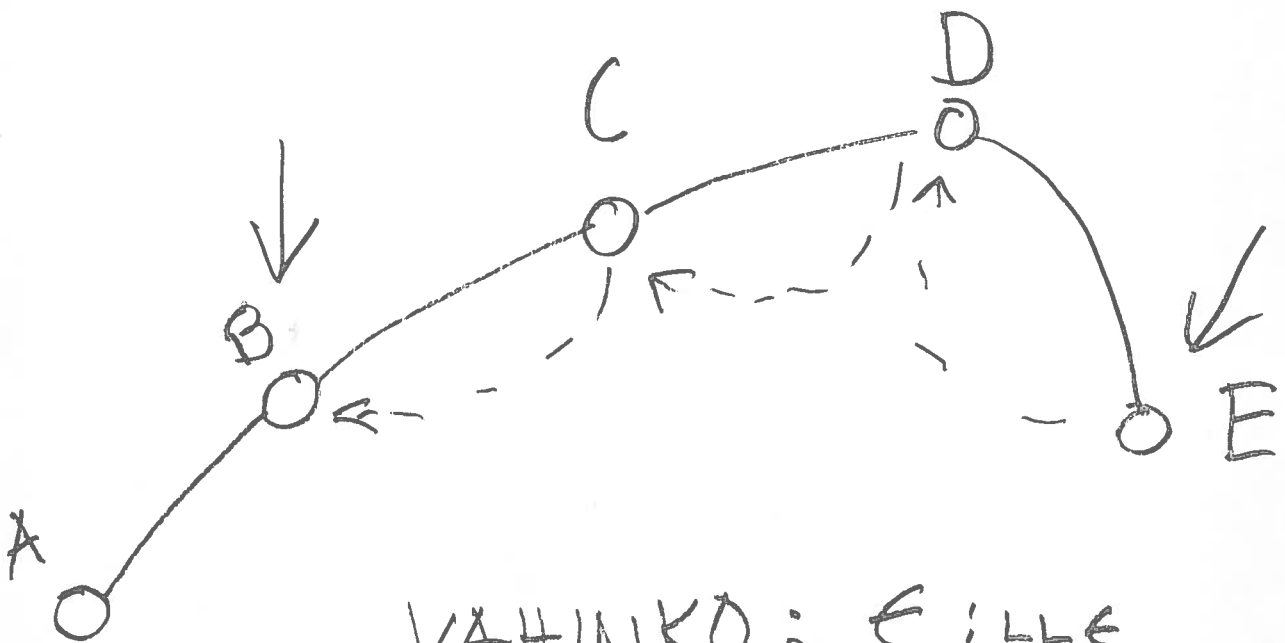
### Vastuunjako:

VahL 6:3: Korvausvelvollisten kesken korvausmäärä on jaettava sen mukaan kuin harmitaan kohtuulliseksi ottaen huomioon kunkin korvausvelvollisen viaksi jäävä syyllisyyden määrä, vahinkotapahtumasta ehkä saatu etu ja muut seikat.



## SOPIMUSKETJU

Miten vastuu ketjussa "jakautuu"?



VÄHINKÖ: EILLE

VIRHE: B

Sopimussuhteissa vahingon kärsii siis se, joka sen aiheuttaa, ellei toisin sovita. Siksi sopimuksen kohta "Entä ellei" on erityisen tärkeä.

Erottelu välitön ja välillinen vahinko ei ilman sopimusta ole.

Välillinen vahinko: Yleisimmin vastuu rajoitetaan niin, ettei sitä ole välillisestä vahingosta.

KL 67 §:n 2 mom:

Välillisenä vahinkona pidetään:

- 1) vahinkoa, joka johtuu tuotannon tai liikevaihdon vähentymisestä tai keskeytymisestä;
- 2) muuta vahinkoa, joka johtuu siitä, ettei tavaraa voida käyttää tarkoitetulla tavalla;
- 3) voittoa, joka on jäänyt saamatta sen vuoksi, että sopimus sivullisen kanssa on rauennut tai jäänyt täyttämättä oikein;
- 4) vahinkoa, joka johtuu muun omaisuuden kuin myydyn tavaran vahingoittumisesta; sekä
- 5) muuta saman kaltaista, vaikeasti ennakoitavaa vahinkoa.

Vastuu siirtyy siten ketjussa sille, joka on virheellään aiheuttanut vahingon, elleivät vastuunrajoitukset estä siirtymistä.

Maksukyvyttömyys

Muut syyt, jotka estävät siirtymisen.

Jääkö vahinkoa kärsinyt ilman vahinkoa??

KKO 2008:31:

Urakoitsija rakensi asunto-osakeyhtiön kanssa vuonna 1984 tekemänsä laskutyösopimuksen perusteella 1985 valmistuneen rakennuksen. Asunto-osakeyhtiön perustajaosakas myi asunnon hallintaan oikeuttavat osakkeet A:lle, joka myi ne edelleen B:lle. Viimeksi mainitun kaupan tultua puretuksi rakennuksessa ilmenneiden virheiden perusteella ja A:n jouduttua palauttamaan kauppahinnan B:lle A vaati vahingostaan korvausta urakoitsijalta.

KKO 2009:92:

Yhtiö, jolta A oli tilannut syksyllä 1986 veneen, luovutti tilauksen perusteella valmistamansa veneen A:lle toukokuussa 1987. A puolestaan myi 31.3.2000 veneen B:lle. Vene upposi sukellusretkellä 10.8.2000. Kysymys siitä, oliko B:llä oikeus vaatia korvausta yhtiöltä veneen valmistamiseen ja rakentamiseen liittyvistä virheistä johtuneista vahingoista rikkomusvastuuta koskevien säännösten nojalla ja, mikäli näin oli, oliko tuo oikeus vanhentunut. (Ään.)

Ratkaisu???

Korvausta tuli vahingonkorvauslain sääntöjen nojalla.

19. Edellä esitetyin perustein Korkein oikeus katsoo, ettei se seikka, että Marko ja Juha--Petri P ja Tarja L olivat hankkineet veneen kaupalla sen aiemmalta omistajalta, joka puolestaan oli ostanut veneen sen valmistaneelta Marinolta, sinänsä ole esteenä heidän kantensa hyväksymiselle vahingonkorvauslain nojalla, mikäli sanotun lain korvausvastuuta koskevat edellytykset täyttyvät.

## VERKOSTO

Aina kuvattavissa sopimusketjuksi.

Verkoston erityispiirteille merkitystä.

Verkoston (konsortion, allianssin, yleensä yhteenliittymän) osalta lähtökohta tässä hankkeessa:

Yksi rajapinta tilaajaan

Seuraus: Yhteenliittyminen tavalla tai toisella

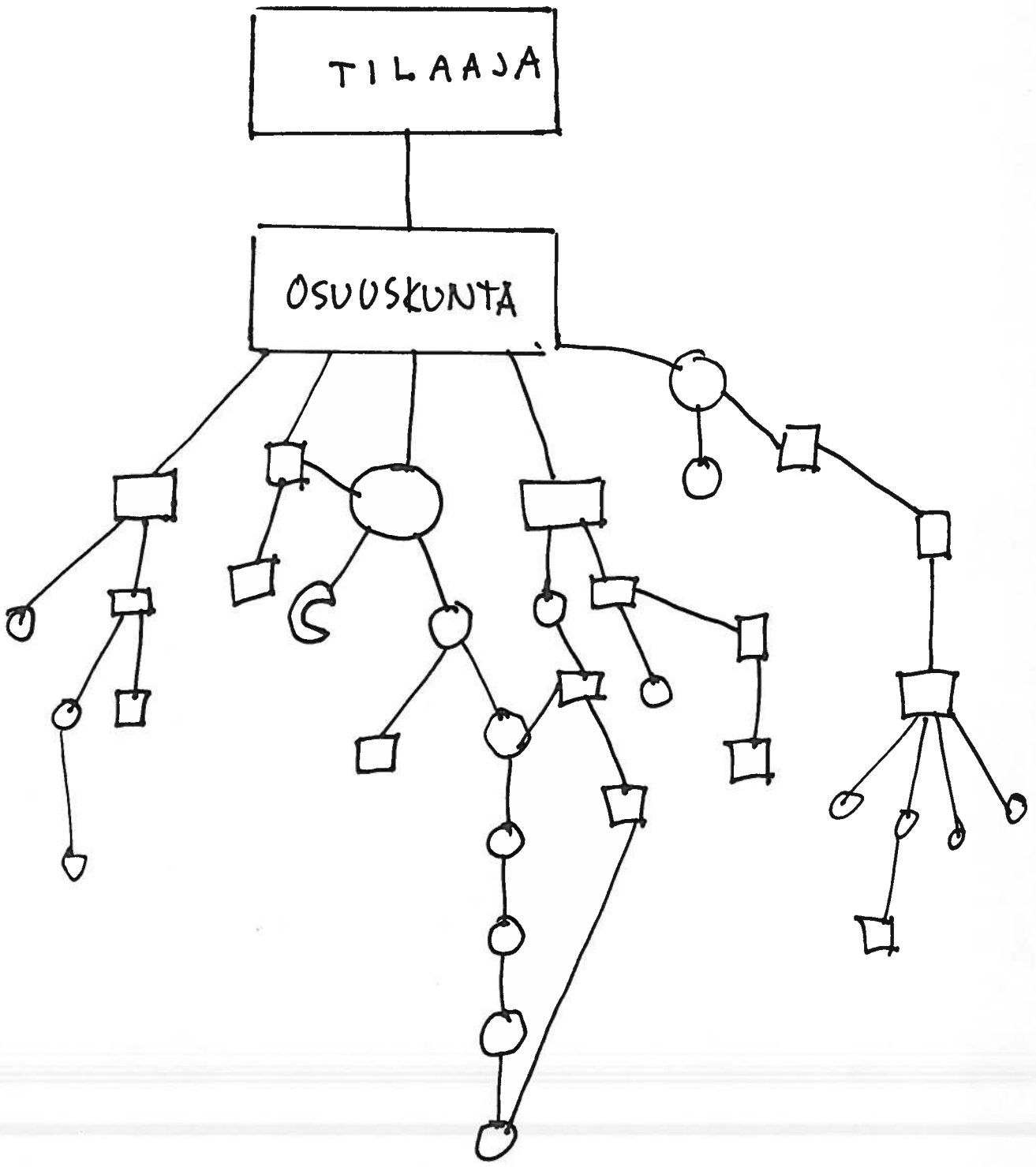
Systemi voidaan kuvata seuraavasti:



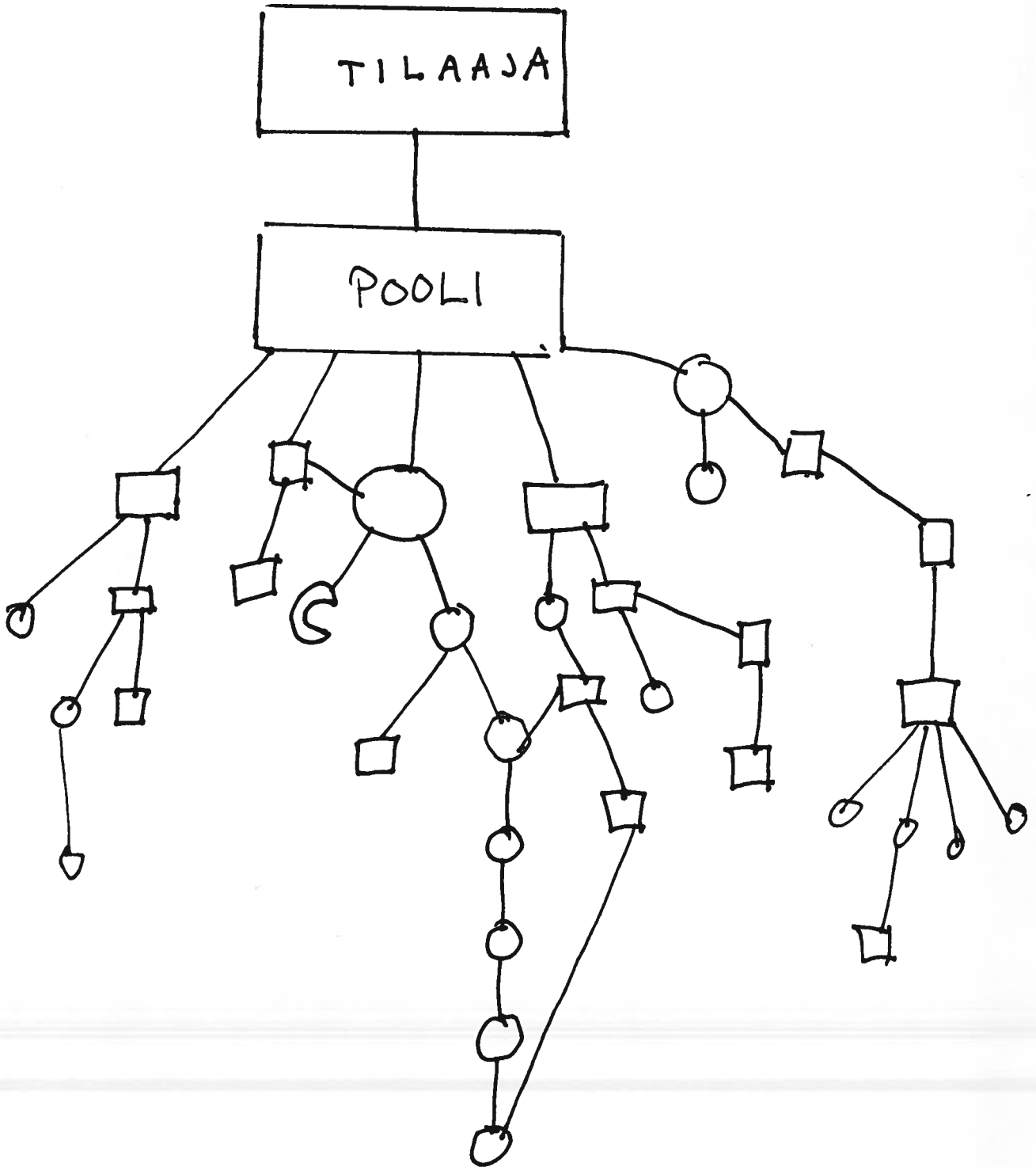




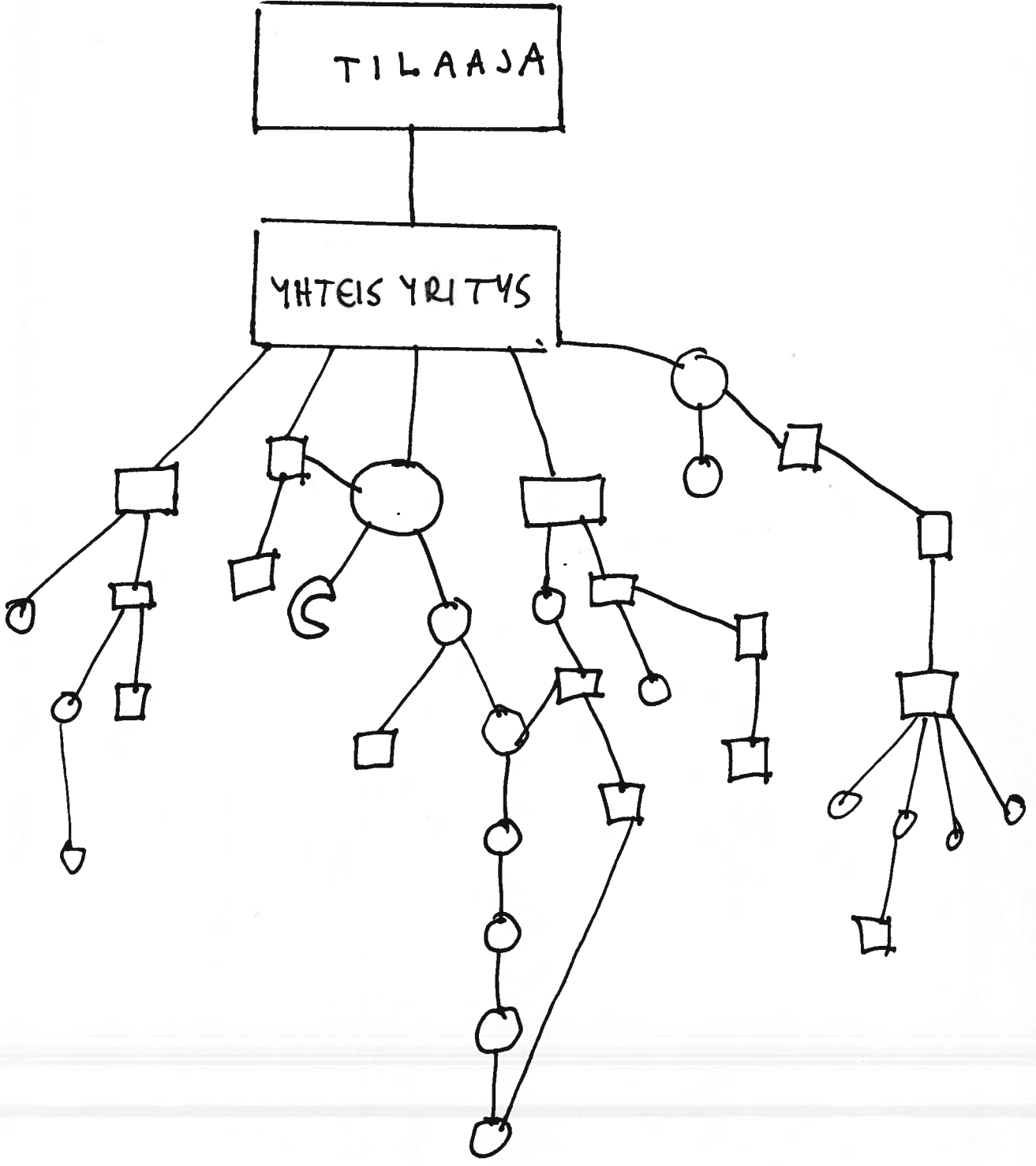
# OSUUSKUNTA



POOLI



# YHTEISYRITYS



Miten verkostossa voidaan varmistaa sopimusperusteinen vahingonkorvaus kaikille vahingon kärsijöille?

Kaikkien välinen sopimus

Jokainen sitoutuu korvaamaan kaikille

Yhteinen vakuutus?

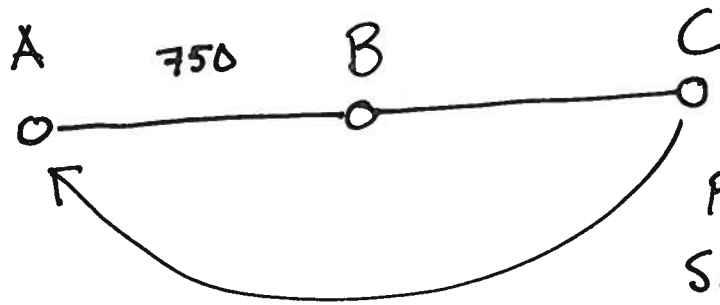
Yhteisesti mahdollisuus isoon vakuutukseen. Vrt. Rakennustyövuakuutus.

Veturin, yhteisyrityksen ym. mahdollisuudet varmistaa oma oikeutensa korvaukseen?

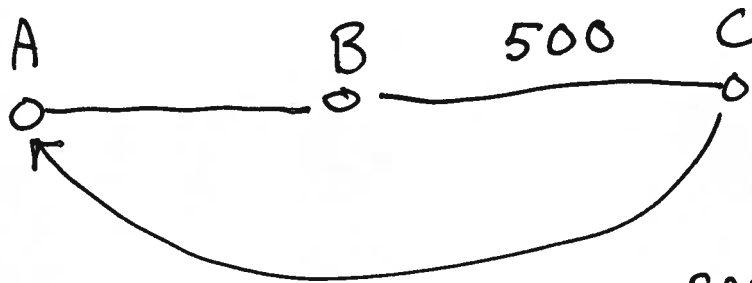
Sopimus esimerkiksi laadusta kaikkien kanssa. Kun laatuvaatimus ei täyty, rikkoo veturinkin kanssa tehtyä sopimusta.

## Vastuunrajoitus sopimusketjussa

VAHINKO 1000



PALJONKO C  
SAA A:LTÄ  
(B KONKURSSISSA)



SAMA KYSYMYS